

SKUJU FRĪDIS

Nelaipe nelaipe galā

DZĪVES KARIKATURA VIENĀ CĒLIENĀ.

RĪGĀ, 1923. GADĀ.

Personas.

Uzklīņģis. Turīgs laucinieks.

Zenta. Viņa meita.

Koļa. Vecākās klases skolnieks.

Mucuriņš. Pirmā kursa students.

Džonis.

Smaidonis. Dzejnieks, modernists.

Šīpolnieks. Skolotājs

Bunga. Cerību pilns jauneklis.

Grieta. Kalpone.

Notiek pilsētā.

Laiks — mūsu dienas.

Skatuve.

Vienkārši mēbeleta glīta istabiņa, ar pāris logiem un divām durvīm: dibenā uz koridoru, pa labi uz virtuvi.

Iekārtojums: Gulta, vecs dīvans, galds, apsegts platu, baltu galdautu; pie gultas gala mazgājamais galdiņš; kaktā drēbju uzkaramais; pie otras sienas, netālu no galdiņa grāmatu etažera ar uzstādītām ģimētnēm, pastkartīnām u. t. t. Pie sienas dažas salkanas gleznu kopijas.

Priekšskaram paceļoties, istabiņa tukša. Aiz skatuves dzirdamas balsis. Drīz pēc tam atveras durvis un Grieta ielaiž Koļu.

1. skats.

Grieta, Koļa.

Grieta. (Tukla pajauna sieviete. Kustības rupjas un stūrainas. Manāms zemnieciskums un izglītības trūkums. Runā ar visu muti stiprā, gandrīz vīrieša balsī. Bieži šņauc degunu un slauka priekšautā, vai vienkārši piedurknē). Ejat vien, jaunskungs, ejat vien tik iekšā; jaunkundze izgāja šepat pie kādas biedrenes. Viņa būs tūliņ atpakaļ.

Koļa. (Gaŗš izstīdējis jauneklis, retas tumšas spalviņas uz virslūpas. Bailīgs, bet nebēdīgs). Paldies, bet es viens...

Grieta. (Smaidīdama). Ko nu kaunaties. Tagad tādi jauni varen milējas. Es jau ar, kad biju vēl jaunāka, tad tik vajadzēja redzēt!... Bet — vai, kāds jums jauks odiers... tikpat kā aptieķeram... (Pieiet un aposta Koļu).

Koļa. (Nokaunējies, atkāpjas). Es par mīlestību nekā, — es jau tik...

Grieta. Saprotu, kā gan nesaprast, — vai nu uzreiz viss citiem jāizstāsta... Ko jūs tā stāvat? Velkat taču mēteli nost! (Novelk ar varu Koļam mēteli).

Koļa. Es jau pats varēju... (Dod Grietai dzeramnaudu).

Grieta. Paturēt vien, jaunskungs, paši savu naudu — varbūt jums viņa vairāk vajadzīga, nekā man. (Atstumj Koļas roku). Man nav vaļas. Un jaunkundze ar tūliņ nāks. (Ieknieb Koļam vaigā un aizskrien).

2. skats.

Koļa.

Koļa. (Noskatīdamies viņai pakaļ). Traks meitiets!... (Pieiet pie spoguļa un sukā matus). Velns, šitais višķis negrib un negrib stāvēt!... (Izņem no kabatas pomades bundziņu un krietni ierīvē nepaklausīgos matus). Nu taču reiz būs

puslīdzīgi pietiekoši... Nezin, kā es izskatītos vis-smukāks?... Zentočka visādā ziņā mani mīl, citādi viņa nemaz nebūtu rakstījuse, lai es atnākot kādreiz pie viņas papļapaties... (Paņem albumu un sāk šķirstīt. Maza pauze. Tad piepeši pietrūkstas kājās un nosviež albumu). Man likās, ka tur kāds runātu!... (Apmierinājas un atkal apsēžas). Laikam nebūs nekas. (Aiz durvim sadzirdams soļu troksnis un cilvēku balsis. Koļa pietrūkstas no dīvāna un sāk uzmanīgi klausīties). Mucuriņa balss!... (Izbījies skraida apkārt). Ka tik viņš mani neatron... (Klausās, uzbudināts). Vai, Dieviņ, nūdien, nāk šurp!... (Nezin, kur skriet, beidzot aizlien aiz drēbju uzkarāmā un noslēpjas.)

3. skats.

Koļa, Zenta, Mucuriņš.

(Atveras durvis un jautri triekdami ienāk Zenta un Mucuriņš. Smiedamies, viens otram palīdz noņemt virsdrēbes).

Mucuriņš. (Vidēja auguma, mazām ūsiņām un īsi apcirptiem matiem. Runā sirsnīgi un izliekas ļoti naivs. Mazliet isredzīgs. Apskata iekārtu). Jums glīta istabiņa. Es ar labprāt šāda dzīvotu.

Zenta. Vai jums nav?

Mucuriņš. Ne vēsts! Mana „rezidencija“ pastāvīgi piemīdīta, piespļaudīta un līdz zemei pilna papirosu dūmiem.

Zenta. Kādēļ jūs neturat viņu kārtībā?

Mucuriņš. Es jau turu! Bet ko tu, cilvēks, noturēsi? Sanāk visādi slīmesti! Visvairāk vazājas tas nolāpītais slaists — Koļka.

Koļa. (Pabāž galvu no drēbju čupas un slepeni rāda dūri).

Zenta. Ko nu tas! Izaudzis, līdz trešam stāvam, bet vēl tikai sestā klasē!

Mucuriņš. Ja — man, kā studentam, gandrīz nepieklājas vairs ar viņu saieties. (Sāk rak-

ņāties ap Zentas grāmatām). Cik jums daudz skaistu grāmatu... Tikpat kā komisiju veikalā!

Zenta. (Glaimota). Nieciņš vien ir.

Mucuriņš. Bet kas šī tāda? (Rāda fotogrāfiju uz galda).

Zenta. Tā — mana draudzene.

Mucuriņš. Kā viņu sauc?

Zenta. Par Alidu. Viņa pagājušā gadā izstājās no skolas un šogad apprecējās.

Mucuriņš. Uch, cik neinteresanti! Nespēju saprast, kā normal cilvēks var pielaist sev tādu muļķību un precēties!... (Noliek fotogrāfiju un ņem dažas burtnīcas). Jāapskatās, cik kļūdu...

Zenta. (Grib atņemt burtnīcas). Bleķis!... Kas jums par interesi?

Mucuriņš. (Nedodams). Nu, tāpat vien.

Zenta. (Izlikdamās). Dodat, citādi es palikšu dusmīga!...

Mucuriņš. Nedošu.

Zenta. (Sagrābj aiz burtnīcām un sāk cīnīties ar Mucuriņu). Laižat nu...

Mucuriņš. Nelaidīšu.

Zenta. Es kliegšu...

Mucuriņš. Kliezāt. — (Pamazām pievelk Zentu sev tuvāk un taisās noskūpstīt).

Zenta. Es kodīšu!..

Mucuriņš. Kožat!...

Zenta. Apžēlojaties!... jūs!... jūs!.., (Pretojās).

Mucuriņš. Nav nekādas žēlastības!... (Pieļiec Zentas galvu un noskūpst viņu).

Zenta. (Sasarkuse, apspiesti). Vai!...

Mucuriņš. Ak tā!... Vai vēl? (Atkal noskūpst). Redz, ko dabūji!...

Zenta. (Histeriski). Vai, ko jūs padarījat!

Mucuriņš. Ko tad?

Zenta. Vēl prasa!

Mucuriņš. Saprotams.

Zenta. Es esmu uz jums dusmīga! (Uzmet lūpiņu).

Mucuriņš. Ak tu, mazā zebiekste, kā tu proti izlikties! Nu, tu taču mani mīli? Ko? (Satver no jauna Zentu un sāk skūpstīt).

Zenta. (Pamazām mīļgaki viņam pieglauzdamās). Un tu, lielais... lielais... runci!: Kādēļ jau agrāk kādreiz neatnāci pie manis? (Apķerās Mucuriņam ap kaklu un sāk pate viņu skūpstīt).

(Aiz skatuves Grietas balss: „Uzkliņģis jaun- kundze? Ja, kungs, mājās ir — ejat vien te pa labo roku un tad pa pirmajām durvīm.“)

Džoņa balss: „Pateicos.“

(Dzirdāmi soļi).

Mucuriņš. Kas tur runā!?!...

Zenta. (Uztraukta, matus kārtodama). Fui, cik briesmīgi! tur kāds nāk!... Es tai Grietai parādišu!...

Mucuriņš. (Ļoti izbijies). Man jābēg!... Bet pa kuriem lai tieku laukā? —

Zenta. Tepat pa šīm durvīm, uz ķēķi... Gan jau redzēsi... Bet ātri!... ātri!...

(Klauvē).

Mucuriņš. Uz redzēšanos!... (Aiz isredzības grib ieskriet spogulī, tad logā. Beidzot atrauj sānu durvis un aizdražas bez mēteļa un cepures).

Zenta. (Ātrumā sakārto matus). Paldies Dievam!..

(Pie durvīm atkal klauvē).

Zenta. (Ātri). Iekšā! Lūdzu!...

4. skats.

Koļa, Zenta, Džonis.

(Ienāk Džonis — jauns gaŗš, kalsnējs cilvēks, ar brillēm uz acīm. Ģērbies apdilušā mētelī. Ejot drusku saliecies uz priekšu. Tomēr atstāj inteliģenta cilvēka iespaidu, kam piemaisīta krietna porcija uzpūtības un lielības. Runā ātri, itkā lekciju lasīdams).

Džonīs. (Paklanīdamies). Saucos Džonīs — jūs varbūt esat dzirdējuši — un esmu „Lapsenes“ savienības pilnvarots.

Zenta. Ach, ļoti patīkami iepazīties. (Sniedz viņam roku). Ar ko varu pakalpot?

Džonīs. Naku ar kolektīvu lūgumu, vai arī jūs, varbūt iestātos mūsu pulciņā par biedreni, vai vismaz par pabalstītāju?

Zenta. Ļoti labprāt. Bet jūsu savienības mērķi un biedru pienākumi?

Džonīs. Ak, esmu šausmīgi nevaļīgs. Ļoti izlūgtos, vai jaunkundze varbūt nepavadītu mani pāris desmit soļus? Mūsu programma un visi motīvi izteicami dažās minūtēs.

Zenta. Labprāt. Pašulaik' nava tāds gaŗa stavoklis, lai sedetu mājā. No lielas māciŗanas galva sasāpējusies...

Džonīs. Tad varam iet?

Zenta. Acumirkli. (Uzvelk mēteli, uzsprauŗ cepurīti). Varam iet. (Abi aiziet. Zenta iziedama aizslēdz durvis no ārpuses).

5. skats.

Koļā (viens).

Koļā. (Izlien no paslēptuves, izstaipa notirpuŗos locekļus un iet uz durvīm). Ak tu maŗta! Aizslēguse. Nu, es viņai rādiŗu! Tagad viņu pazīŗtu, kā piecus pirkstus! Un es vēl tādu... tādu... muŗmīŗi gribēju mīŗet... (Gandrīz vai raudādam). Tagad viņu nemīŗēju vairs ne druskas!... Lai iet kaut ratā ar visiem saviem kavalieriem... Ja nu tik varetu kaut kā ārā tikt... (Tuvojās sāņu durvīm). Jāpalūko, vai arī es nevarēŗu izsprukt turpat, kur tas nolāpītais Mucuriņŗ. Pag, tu — lielības pakakle!... Vai domā, studentelis, būdam jau mani blamierēt!... (Satver aiz durvju roktuŗa, bet tad izbīŗies atlec). Vai, velns, tur arī kāds nāk!... Tikpat kā no maisa pabiruŗi!... (Noslēpjas).

6. skats.

Koļa, Mucuriņš.

Mucuriņš. (Ienāk, bailīgi apkārt skatīdamies, uz pirkstu galiem laipodamies). Man liekas, ka viņi aizgāja... — Laime, ka acumirkli šie neviens nav. Vismaz dabūšu rokā savu mēteli un cepuri. Ķēķa durvis gan ciet. Bet varbūt pa logu... (Skatās uz galda). Aha! te viena atslēga, — varbūt, derēs. Jāmēģina... (Paņem atslēgu un iziet pa sānu durvīm).

7. skats.

Koļa (viens).

Koļa. (Izlien no paslēptuves, paķer Mucuriņa cepuri un pasviež viņu zem gultas). Tā, nu tu, puisti, vari pasvilpot! Vismaz es nebušu viens. (Uzliek savu cepuri galvā). Bez cepures jau tu nekur neskriesi!... (Grib arī Mucuriņa mēteli pabāst zem gultas, bet dzirdēdams Mucuriņu nākam, atsviež mēteli atpakaļ un pats veikli noslēpjas).

8. skats.

Koļa, Mucuriņš.

Mucuriņš. (Ienāk atpakaļ un dusmīgi laiž atslēgu kaktā). Neder! Cieti bijis, cieti paliek. (Pieiet pie āra durvīm un palūko, bet atrazdams aizslēgtas, parausta plecus). Cits nekas neatliek, būs jālūko pa logu. (Uzvelk mēteli). Bet kur tad cepure? Brinums!... (Skatās un meklē). Kāds elles āzis viņu parāvis!... Vaj t' es gluži tik traks būtu bijis, ka nāktu uz šejieni bez cepures? Taisni uz šā vādziša uzkāru! Bet nu vairs — ne paostīt. Tikai viens svešs virieša mēteli. Būtu jel bijuse kaut kāda cepure!... (Koļa reizu reizēm pabāž galvu un paslēpus nīrgājas). Nu esmu istā sprostā! (Ierauga pie sienas Zentas salmenīcu un noņem to). Labāk kaut kāda, nekā pavisam bez cepures. (Uzliek galva). Varbūt, ka pa krēslu varēšu tikt līdz mājām. (Grib iet uz logu). Nu tikai projām... (Piepeši aiz skatuves atskan Zentas balss). Ak tu,

nelaime, kas viņu šē tik ātri grūda?... Ko nu?... Rādīties nedrīkstu, citādi viņa mani sāks vēl par zagli turēt!... (Durvis noskrapst atslēga. Mucuriņš salēcas no bailēm un nezina kur skriet. Nākošā acumirkli viņš dražas aiz drēbju uzkarāmā, bet uzgrūžas Koļam virsū. Abi izbīstas, bet tūliņ arī saprotas. Koļa rāda ar zīmēm uz mazgājamo galdiņu. Mucuriņš gan šaubās un purina galvu, bet tad steigšus aizlien aiz mazgājamo galdiņa un notupstas zemē, pie kam aizmirst noņemt Zentas salmenīcu).

9. skats.

Koļa, Mucuriņš, Zenta, vēlāk Grieta.

Zenta. (Ienāk trallinādama kādu ariju iz operas. Viņa ir ļoti jautrā gara stāvokli. Novilkuse mēteli un nolikuse cepuri, atlaižas uz divāna). Grieta! Grieta!...

Grieta. (Aiz skatuves). Ja, jaunkundz? Vai kā vajadzēja?

Zenta. Pastinieks ir jau bijis?

Grieta. (Durvis). Nava vis vēl.

Zenta. Tēja ir pie rokas?

Grieta. Ir. Vai ienest?

Zenta. Ja.

Grieta. Tūliņ?

Zenta. (Žavādamās). Ja.

Grieta. Labi, jaunkundz. (Aiziet).

(Maza pauze. Zenta šķirsta kādu grāmatu).

Grieta. (Ienesdama paplāti ar tējas piedevumiem). Vai vairāk nekā nevajadzēs?

Zenta. Nē. Vari iet... Pagaid', es gribēju tev ko prasīt... Nē, nē — ej vien!...

Grieta. (Iet, bet durvis sagrūžas ar Smaidoni. Pie sevis). Uja — atkal jau viens!... (Iziet).

10. skats.

Koļa, Mucuriņš, Zenta, Smaidons.

Smaidons. (Ģērbies melnā apliekamā mētelī, milzīgā platmalē. Mati līdz pleciem un pats

„interesanti bāls.“ Galanti palocīdamies). Atvai-
nojat, godājamā Zentas jaunkundze... (Palicis viens
ar Zentu). Zentiņ, Zentočka, — es atkal pie te-
vis!... Ak, kaut tu zinātu, kā mana sirds gaviļē,
kā manas asinis kvēlo, kā mana dvēsele dzied,
tevi ieraudzījuse!...

Z e n t a. Ak, Smaidon, tava dvēsele tik dai-
ļa!... (Iet viņam pretī). Nāc pie savas Zentočkas,
kuņa mil tik tevi vienu vienīgu... (Saņem abām
rokām Smaidona galvu, glāsta viņa matus un
skūpstā viņu).

S m a i d o n s. (Viņu apkampdams). Bet vai
tava sirds nav vēl ne priekš viena cita pukstējuse?

Z e n t a. Nē, mans dārgais, ko tu gan iedo-
mājies?

S m a i d o n s. (Sajūsmināts). Tad es esmu
laimīgs, kā ķīniešu dievs!...

Z e n t a. Bet vai tu uzrakstīsi priekš manis
kadu smuku dzejolīti? Arī domuraksts man uz rīt-
dienu jāpabeidz...

S m a i d o n s. Priekš tevis? — Kaut simtu!

Z e n t a. Nu, tad sniedz šurp savas lūpas...
Mīlet taču nav greks? Vai ne?

S m a i d o n s. Arī dievi ir mīļejuši. Atļauj,
mīļā, es nolikšu brilles, tad varēšu tevi skūpstīt,
kā jauns dievs. (Noliek brilles uz galda).

Z e n t a. Labi. Es piederēšu tev. Bet vai tu,
uzrakstīsi par mani kādu romanu? Tādu, lai lasot
visiem asaras birst?

S m a i d o n s. Ja, mīļā. (Aizgrābts). Lielu,
smaržīgu romanu... kā, kā siena vezumu!

Z e n t a. Bet vai viņš būs smuks?

S m a i d o n s. Smuks!... Ļoti smuks, ar bil-
dēm!... Un uz vāka tava ģimete!...

Z e n t a. (Plaušķina rokas). Ak, cik jauki!..
(Apkampiņi, skūpstī).

(Durvis ātri atveras un ienāk Grieta, Smaidons
ar Zentu izbījušies uztrūkstas).

11. skats.

Priekšējie. Grieta.

Grieta. (Liekas, itka nebūtu neko redzējušē). Nekas, nekas, turpiniet vien! Ja vēlaties — pagriezīšu muguru... Kad vēl biju jauna, tad jau arī es nemaz nesmādeju tādas saldās lietišas... Ak ja — gribēju tikai paprasīt, vai teikt, ka jūs esat mājā! Atnācis matemātikas skolotājs...

Zenta. Sīpolnieks?

Grieta. Nezinu. — Sīpols, vai Ķiploks. Manis dēļ kaut Kālis!

Zenta. Ja, ja Sīpolnieka kungs... — saki lai viņš ir tik laipnis un lai ienāk... Viņš man varbūt uz rītdienu palīdzēs sagatavot grūtākās uzdošanas... (Uz Grietu, kuŗa jau taisās iziet). Nē, nē, — es pate iešu viņam preti... Tik garš koridors, — svešs cilvēks var pavisam apmaldīties...

Grieta. Labi. (Aiziedama). Nenomaldaties tikai abi!

12. skats.

Priekšējie, bez Grietas.

Zenta. (Uz apstulbušo Smaidoni). Nu, tagad bēdz, mans mīlais, — šē pat, pa šām durvīm un tad caur ķēķi!... Man tūliņ sāksies matemātikas stunda... (Uzliek Smaidonam cepuri galvā, uzsprauž brilles uz deguna un izbīda viņu pa sānu durvīm). Parītā atkal tiksīmies!...

Smaidons. Bet... mana mīļā... Zentiņ!... tas ir abzurds!...

Zenta. (Izbīdījuse Smaidoni, matus kārtodama, dodās skolotājam pretī pa vidus durvīm).

13. skats.

Priekšējie, bez Zentas.

Smaidons. (Nāk atpakaļ, čukstoši). Zentiņ, tās durvis ir ciet.. Es nekur netieku... (Re-

dzēdams, ka viņas vairs nav istabā). Nu, tad — lai velns viņu parauj! Es šepat lūkošu izsprukt... (Iet uz vidus durvīm).

Zenta. (Aiz skatuves). Lūdzu, lūdzu, Sīpolnieka kungs, šepat pa šām durvīm. Mums koridors tāds patumšs.

Smaidons. Nu gan esmu tintes pudelē iekāpis! Tas taču būtu traks blamiers, ja šis sasodītais formulu galva mani, popularo dzejnieku, atrastu savas skolnieces istabiņā. (Skatās visapkārt, līdz beidzot aizlien aiz divana un noslēpjas).

14. skats.

Priekšējie, Zenta, Sīpolnieks.

Sīpolnieks. (Ienāk un novelk mēteli). Tas no jums, Uzklīņģis jaunkundze, ļoti teicami, ka jūs gribat ņemt privat stundas, citādi man jums jāpaziņo, — jūs neizturēsāt eksamenu.

Zenta. Vai tiešām jūs būsiet tik ļauni un ļausat man izgasties?

Sīpolnieks. Es tur nevaru nekā darīt. Ir jau bez manis vēl citi skolotāji.

Zenta. (Koķeti). Bet kad es jūs labi sirsnīgi palūgšu, Sīpolnieka kungs?

Sīpolnieks. Nē, nē — es nevaru! Šini pašā semestrī...

Zenta. (Viņu pārtraukdama). Cik šini semestrī jūs man liksat?

Sīpolnieks. Vairāk nevaru, pat pie vislabākās gribas, kā divi ar krustiņu.

Zenta. Liekat nu trīs ar krustiņu... Es jau daudz negribu...

Sīpolnieks. Jūs tā neesat nopelnījuši.

Zenta. Bet es esmu vienmēr pret jums laba un mīla.

Sīpolnieks. (Apjucis). Tas nu tā ir...

Zenta. (Lūdzoši). Liekat nu man trīs ar krustiņu — es jums noskūpstīšu roku...

Sīpolnieks. Nē, tad labāk es jums...

Zenta. (Pārgalvīgi). Vai tad būs trīs ar krustiņu?

Sīpolnieks. Nu, manis dēļ. —

Zenta. (Līgsmi). Ai, cik jūs esat labs!... (Apķēras skolotājam ap kaklu un noskūpsta to).

Sīpolnieks. (Pavisam apmulsis un uzbudinājies). Uzklīņģis jaunkundze... Zentiņ!... dodāt man vēl vienu mutīti, tad es jums likšu četri ar minusu!...

Zenta. Nē... Tas par maz!

Sīpolnieks. Nu, tad visu — pilni četri!... (Apkampj Zentu un noskūpsta viņu).

(Pie durvīm tiek klusi klauvēts).

Zenta. (Ļoti pārgalvīgi). Bet vai vairāk par četri nevar nopelnīt?...

(Aiz durvīm klauvēšana atkārtojas).

Sīpolnieks. (Klusu). Kas tur ir?

Zenta. (Apjukusi). Laikam kāda biedrene.

Sīpolnieks. Tad es nedrīkstu rādīties!...

Zenta. Labi. Es lūkošu viņu drīzi dabūt projam.

Sīpolnieks. Bet, mīļā, saki, kur lai es paslēpjos?

Zenta. Nu — kaut tepat aiz gultas gala.

Sīpolnieks. Bet lai ilgi vien nav jātup?! Man kreisā kājā reimatisms...

Zenta. Nē, nē.

(Pie durvīm tiek atkal nepacietīgi klauvēts).

Zenta. (Sauc). Iekšā!

Sīpolnieks. Pag!... (Paslēpjās).

15. skats.

Priekšējie. Bunga.

Bunga. (Ieklūp pa durvīm). Sveika, mana Zentiņ! (Grib viņu apkampt).

Zenta. (Izbijusēs, izvairīdamās). Labdien, Bungas kungs.

Bunga. Neesmu nekāds Bunga, bet gan tavs senais mīlais Augustiņš, kuram tu vēl pagājušā gadā spēleji uz klavierēm: „O du, lieber Augustiņ!“

Zenta. (Nepatikami aizķerta). Tagad nav vaļas. Atvainojat, man jāmacās...

Bunga. Nē, nē — es zinu, tev ir vaļas diezgan, bet tu tikai negribi. (Taisas atkal Zentu apkampt).

Zenta. (Dusmīgi, viņu atgrūzdama). Ja jūs paliksāt par daudz rupjš, — es likšu pasaukt namiņi!

Bunga. Vai, cik tu lepna palikuse! Laikam smalkie pilsētas kungļi tev ir daudz labāki par mūžam uzticamo Augustu?!

Zenta. Ko jūs gan iedrošinājaties?!

Bunga. Es neko neiedrošinājos! Es tik brīnos, vai tā ir vēl tā pati Zenta, kas tik karsti skūpstīja šos vaigus un tik sirsnīgi aizstāvēja, kad tavs tevs reiz gribēja mani no jūsu kūts augšas iesviest piļu dīķī...

Zenta. Tas viss bij tikai bleķis! Bērņības muļķības! — Stājaties jel! —

Bunga. Nē — es nestāšos vis! Ja tu esi aizmirsuse, tad es izstāstīšu visu, ko tu reiz zvērēji!

16. skats.

Priekšējie. Grieta.

Grieta. (Aiz durvīm). Vai var ieiet?

Zenta. Nāc vien.

Grieta. (Ienāk, ar muguru uz priekšu, paslepus skatās pār plecu). Paldies Dieviņam, šodien pirmo reizi nebučojas!...

Zenta. Kō tu teiksi?

Grieta. Te būs viena vēstule. Pastinieks nupat atnesa. Laikam atkal no kāda brūtģana?

Zenta. (Skarbi). Nepļāpā nu! (Atplēš kuveru un lasa).

Grieta. (Taisās aiziet. Skatās apkārt. Pie sevis). Diez', kur tie citi palikuši?

Bunga. (Bunga saņēmieš grib kaut ko runāt). Es saku — ja tu būsi šitāda...

Zenta. (Uzbudināta sauc). Grieta, Grieta!

Grieta. (Atgriezdamās). Nu!

Zenta. Skrej tālīn ārā, paķer slotu un pārslauki istabu! Man papus no laukiem raksta, ka šis šodien, pēc pusdienas visādā ziņā iebraukšot pilsētā... Un nu jau pulkstens gandrīz četri.

Grieta. (Kā spārnos). Tūlīt, jaunkundzīt, tūlīt!...

17. skats.

Priekšējie bez Grietas.

Zenta. Steidzaties, Bungas kungs, citādi jums izies atkal plāni... Neaizmirstat, ka te ir ceturtais stāvs... Mans tēvs jokus neprot!

Bunga. Tu esi nežēlīga!... Viņš jau varbūt vēl tālīn neatbrauks. Man tā gribas atkal pabūt tavā tuvumā...

Zenta. Beidzāt jel! —

Bunga. Ak, Zentiņ, vai es to no tevis domāju!...

18. skats.

Priekšējie. Grieta.

Grieta. (Iedrāžas ar slotu un sāk mēst istabu). Pag', jaunkungs, ejat nost no grīdas drēbes, — man viņa jānoņem...

Zenta. (Nepacietīgi). Taisaties, kā tiek atprojām, Bungas kungs, lai nav jāpiedzīvo nepatīkšanas!

Bunga. (Pret Zentu). Labi. Tagad es eju. Bet šo jūsu nekrietno izturēšanos es nekad neaizmirsīšu!

Grieta. (Pusmiedamās, pusdusmīgi). Jaunkungs, ja jūs neiesat nost, es jums kājas noslaucīšu!

Bunga. Bet es jau tikai gribēju...

Zenta. (Sašutuse) Ejat, ejat! — man nav vaļas!...

Bunga. Vai pati atvadišanās skūpstā nedosi?

Zenta. (Histeriski). Grieta, Grieta, dod šim tēviņam ar slotu pa kaklu un triec viņu ārā!

Grieta. Vai jūs tik, jaunkundz, nejokojat?

Zenta. (Papurina galvu).

Bunga. (Redzēdams, ka nebūs labi, virzās uz durvju pusi. Grieta seko tam ar paceltu slotu. Zenta nokrīt uz dīvāna un šņukst, bet tad atkal pietrūkstas kājās un pamet biklu skatienu uz gultas galu; kūr vēl arvien noslēpies tup matematisks skolotājs). Ar Dievu, Zenta! — Es vēl atnākšu!... (Grib iziet).

19. skats.

Priekšējie. Uzkliņģis.

(Atveras vidus durvis un ienāk Uzkliņģis, tukls, pusmūža vīrs, ausainu cepuri galvā. Vienā rokā sviesta spainīts, otrā — krietns gaļas šķiņķis un maisiņš ar aboļiem. Pie kažoka pogas piekārtā nevārīta, žavēta zoss. Visas kabatas ar kautko piebāstas, bet no azotes rēgojas liela dzeltēna siera gals).

Uzkliņģis. (Pa trepēm kāpdams sāsarcis un aizelsies.) Labdien, meit!... (Apstulbst, ieraudzīdams Bingu). Ak, tu, utubunga, arī šē — pie manas meitas velcies? Projam tu, plikādīda, un lai manas acis nekad vairs tevis neredz! Citādi tu otrreiz vairs savus kaulus nesalāsīsi!

Bunga. (Izbījies un pavisam sašļucis). Es jau eju... Es eju. (Projam).

20. skats.

Priekšējie, bez Bingas.

Grieta. (Slaucīdama). Jaunkundze jau ar viņu nebučojās, kā ar citiem. — (Apraujas).

Uzkliņģis. Kurjiem citiem?

Grieta. Es jau tikai jokuju. Gribēju teikt, ka jaunkundzei ļoti daudz ko mācīties. Vienmēr tik ar tam gramatam un burtnīcām... I gaismiņas neredz...

Uzklīņģis. Tad labi. Par to šē tev, meit, sviesta spainīts — veselas divdesmit četras mārciņas, tīri prišs — un gaļas gabaliņš, varbūt tu vēl atminēsies raibo apaļo veprēnu, kuŗu tu saukāji par „lūtausi,“ — viņam vissmekīgākā gaļa... Aiznes tūliņ saimniecei, lai ieliek pagrabā, ka var pa druskai brūķēt. Ak ja, gribēju aizmirst, šē būs vēl viens zosulēns, lai kādreiz uzcep ar kāpostiem... Un šē maisiņš ar āboliem un sierīņš — būs pa vakariem gaŗa laika dēļ ko skribināt... Ko nu stāvi kā sasaluse? Nāc, nobučo savu veco, kas par tevi vienmēr tā rūpējas...

Zenta. (Atdod mantas Grietai, kuŗa tās, laimīgi smaidīdama, saliek uz krēsla). Bet vai nevarētu tēt, vai nevarētu iet uz ķēķi?...

Uzklīņģis. Nē, kādēļ? Man tepat labi.

Grieta. (Visu laiku klausījuses, paņēn no jauna slotu un sāk atkal slaucit, bet nejauši uzduras matematikas skolotājam, kuŗš taisās list zem gultas). Uja, skolotāja kungs, ko tad jūs šē?

Sīpolnieks. (Rāda ar zīmēm, lai Grieta cieš klusu).

Uzklīņģis. (Mētelī novilkdams). Kur tad tev te, meit, tikdaudz mēteļu un cepuru?

Zenta. (Nezin ko darīt). Tāpat vien, kaiņnos pazīstami...

Uzklīņģis. Kas par pazīstamiem?

Grieta. (Uz Sīpolnieku). Ceļaties vien augšā, vecais jau nekā neteiks... Domās, kā ienakuši pašlaik pa durvīm.

Uzklīņģis. (Nāk uz Grietu). Ko tad tu te murkšķi?

Grieta. Es tik ar skolotāja kungu...

Uzklīņģis. Kas par skolotāja kungu!

Grieta. (Izbījuses). Nu, šēpat ar...

Uzkliņģis. (Ierauga Sīpolnieku, kurš atkal taisās list zem gultas). Ē! Draugs, celies augšā. Ko tad tu te rāpo?! —

Sīpolnieks. (Izbījies un apjucis pieceļas). Labdien. Es... es stundas pasniedzu...

Uzkliņģis. Zem gultas?

Sīpolnieks. Nē... es... ģimnazijā...

Uzkliņģis. Kas par ģimnaziju?

Sīpolnieks. Nejaušs... nelaimīgs gadījums... augstas trepes... reimatisms kreisā kājā...

Uzkliņģis. Nāc nu vien te pie gaismas!...

Grieta. (Slauka dīvāna apakšu un ieklie dzas). Vai!...

Uzkliņģis. Ko tu blāusties?

Zenta. (Dūres sažņauguse, šņukstēdama skraida pa istabu).

Grieta. Man likās... (Cenšas piebīdīt dīvānu pie sienas).

Uzkliņģis. Kas tev likās?

Grieta. Nevar piebīdīt... ka tur... mīksts...

Uzkliņģis. (Pavelk dīvāna stūri un ierauga Smaidoni). Aha! šē ar' viens! — Lien nu vien, brāl, laukā!... (Izvelk apmulsušo Smaidoni). A! šim i brilles uz deguna...

Smaidons. Esmu dzejnieks un...

Uzkliņģis. Zinu jau zinu...

Smaidons. (Virzās uz durvju pusi). Man jāiet uz redakciju... Vispārīgi, esmu ļoti aizņemts...

Uzkliņģis. Paliēc vien tepat! Man vispirms jāiztaisa pamatīga revīzija — varbūt vēl kaut ko atradīšu. (Iet pie drēbju uzkaramā). Man likās, ka šē kaut kas kustējās. (Aptausta kaktu un atron Koļu, kurš stīvējas preti). Es saku, hen laukā, citādi...

Koļa. Es neesmu vainīgs...

Uzkliņģis. Kas saka, ka tu vainīgs?

Koļa. Vai — i!... (Nevar pāiet un nokrīt uz ceļiem).

Uz kliņģis. (Palīkdams arvienu omulīgaks).
Ko tu, brāl, uz ceļiem kriti, — nāc labāk še pie
skolotāja un dzejnieka — parunāsimies...

Koļa. (Ar pūlēm pieceldamies). Man kājas
notirpušas.

Uz kliņģis. Nevajadzēja tik i'ģi kaktā tupēt.

Zenta. (Taisās pagābt, bet nevar). Mīlais
tēt...

Grieta. (Ienes glāzi ar ūdeni un dod tai
dzert, bet kad tas nepalīdz — izvelk no kabatas
mazu pudelīti un liek to Zentai pie deguna. Pē-
deajā sāk stipri šķaudīt). Tas ir veselīgi...

Uz kliņģis. Tā, nu jau trīs. Pag', āaizslēdz
durvis, lai kāds neizmūk. (Izdara to). Varbūt vēl
kādu Dievs būs piešķīris...

Grieta. Lūk, kur jaunkundzes cepure aiz-
krituse aiz galdiņa. (Iet un grib cepuri izvilkt, bet
atrod zem viņas Mucuriņa galvu. Izbījusēs atlec
atpakaļ). Tur... Tur!...

Uz kliņģis. Kas tur ir? (Tuvojas galdi-
ņam).

Mucuriņš. (Piepeši izceļas aiz mazgājamā
galdiņa un lēc pār gultu uz logu, atrauj to vaļā
un grib lēkt laukā).

Uz kliņģis. (Piesteidzas un sagrabj to aiz
kājas). Pagaidi, brāl, — še ir ceturtais stāvs. Pa
logu nav veselīgi lēkt. Iesim labāk pa durvīm.

Mucuriņš. Tas ir... Tas ir pārpratums...
Tas ir...

Uz kliņģis. Aha! Tu saki, ka pārpratums.
Bet es saku, ka še nav nekāda pārpratuma. Stā-
jies vien rindā, pie citiem. Redz, kā viņi visi degu-
nus nokāruši. (Nostāda. Mucuriņam vēl arvienu
galvā Zentas salmenica). Nu nāc, Līze, pameklē-
sim vēl!

Grieta. Mani sauc par Grietu.

Uz kliņģis. Viss viens — Līze vai Grieta.
Palūko tur zem gultas...

Grieta. Tas nav smuki...

Uzklīņģis. Kas nav smuki? Še „ozols“,
lien un apskaties labi pamatīgi. Ja ir vēl kads,
stiep aiz kājas lauka.

Grieta. (Palien zem gultas). Viena cepu-
re ir...

Uzklīņģis. Dod šurp!

Mucuriņš. (Klusu). Tā laikam mana...

Uzklīņģis. Vai vairāk nekā nav?

Grieta. (Stenēdama pa gultas apakšu). Na-
va vis. (Izlien, drēbes novārtītas ar putekļiem,
mati izjukuši).

Uzklīņģis. Tā tad veseli četri gabali un
piektais izmuka... Bet kur tad man tā Zenta? —

Zenta. (Šņukstēdama iekrīt gultā). Es ne-
esmu vainīga...

Uzklīņģis. Tad izskaidro jel, kā šie četri
brieži radās tavā istabā?

Zenta. Tāpat... nejauši... apmaldījušies...
(Raudādama). Tu redzēji, cik tumšs koridors...

Uzklīņģis. Līz, tas ir — Grieta, ko viņi
še darīja?

Grieta. (Satrūkusies). Es nezinu — viņi
laikam bucojās...

Zenta. (Iekrīt gultā). Tētiņ, es vairāk ne...

Koļa. Es nemaz netiku... šie citi gan, nudie'!

Uzklīņģis. Vai re, kas par brūtganēm!
Tādēļ laikam es sūtu savu meitu uz pilsetu, lai te
dzītu amizieri?!... A? Maŗš! Šigam, ņagam! (At-
slēdz durvis).

(Jaunekļi, kuŗi visu laiku stāvējuši kā sasaluši,
nokaunējušies un nezinādami ko darīt, steigšus
ķeŗ savus mēteļus un cepures. — Uzklīņģis iz-
vada viņus pa vienam laukā, ar ātrumā sagriestu
dvieli bēdzējiem vairākkārt „uzlaizdams“ pa ple-
ciem...)

Grieta. Paldies Dievam — reiz māja tīra!
varēs izslaucīt...

Priekšgars.